

PRVNÍ ZKUŠENOSTI S PORADENSTVÍM PRO DĚTI DO 3 LET

Hana Knížková, DiS.

Registrovaný nutriční terapeut

Celostátní konference nutričních terapeutů

20. listopadu 2013

PORADENSKÉ CENTRUM VÝŽIVA DĚTÍ (PCVD)

- Funguje od roku 2005
- **Poskytuje preventivní bezplatné poradenství v oblasti výživy a zdravého životního stylu dětí**
- Dříve pro děti od 3 let
- **Od r. 2013 rozšířeno na poradenství od 6 měsíců věku**
- Činnost zastřešuje **Občanské sdružení Výživa dětí**

NAŠE SLUŽBY

- Informační linka - **844 230 000**
- Internetové stránky – **www.vyzivadeti.cz**
  - On-line poradenství – **info@vyzivadeti.cz**
  - Nutriční terapeutky, pediatr, odborník na sportovní výživu
  - Dotazníky stravovacích zvyklostí
- Nutriční poradna – osobní konzultace s NT

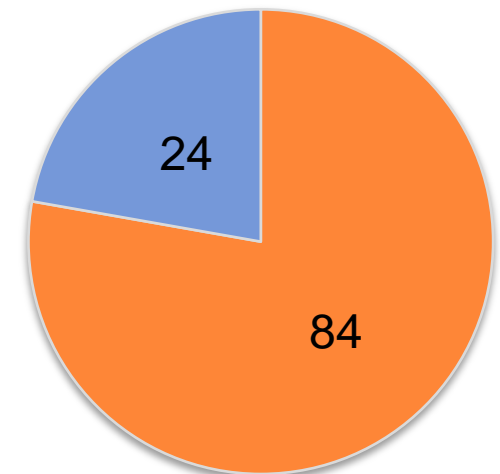

NUTRIČNÍ PORADNA

- **Od r. 2013 poradenství také pro děti od 6 měsíců věku**
- Garantem poradenství pro nejmenší děti
  - Nutriční terapeutka Lucie Houfková, DiS.
- **VFN, Klinika dětského a dorostového lékařství**
  - Prim. MUDr. Pavel Frühauf, CSc.
  - Centrum komplexní péče – MUDr. Marková
- **K 11/2013**
  - 108 – dětí celkem
  - 24 – dětí mladších 3 let

■ starší 3 let
■ mladší 3 let

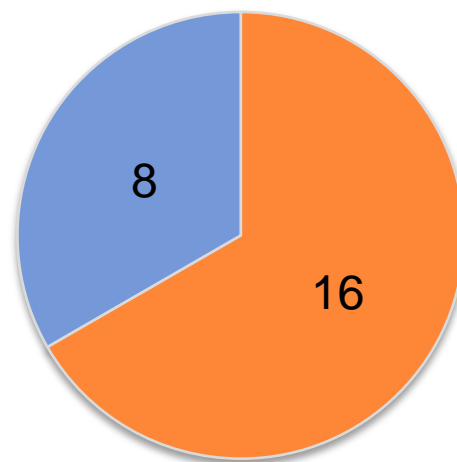

NUTRIČNÍ PORADNA

○ 24 dětí mladších 3 let

- 8 chlapců
- 16 dívek

■ dívky
■ chlapci

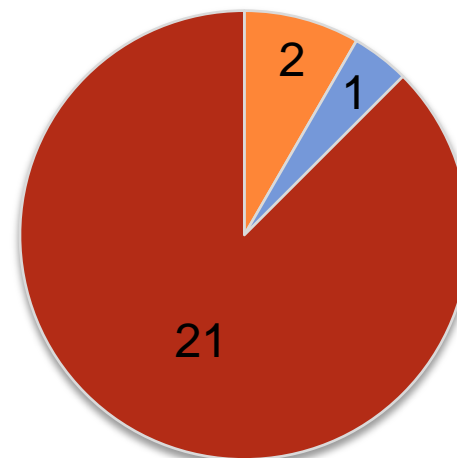

○ 8 chlapců

- 1x nadváha
- 7x neprospívání, nízká porodní hmotnost

○ 16 dívek

- 1x intolerance BKM a nízká hmotnost
- 1x nadváha
- 14 x neprospívání, nízká hmotnost

■ Nadváha ■ ABKM ■ Neprospívání

NUTRIČNÍ PORADNA DÍTĚ S NÍZKOU TĚLESNOU HMOTNOSTÍ

○ Jaké děti k nám chodí?

- Převážně předčasně narozené
- S nízkou porodní hmotností (okolo cca 940 g)
- Na doporučení lékaře (PLDD, specialista)

○ Co je za problém v jejich jídelníčku?

- Malé porce jídla
- Nízký energetický příjem
- Velké množství náhradní mléčné výživy (vs. příkrmy)
- Malé spektrum potravin (druhy zeleniny, hlavní jídla)
- Vysoký obsah bílkovin ve stravě (ml. výrobky vs. sach. potraviny)
- Tuky většinou v pořádku / občas nižší

NUTRIČNÍ PORADNA DÍTĚ S NÍZKOU TĚLESNOU HMOTNOSTÍ

- Propoččet stravovacího záznamu
- **Součet mléčné složky v JL**
  - Snížení dávky mléka (pacholíky, přibiňáky, apod.)
  - Omezení nočního mléka
  - Dopoledne mléko nahradit příkrmem
- Navýšení E
  - Olej, máslo, cukr, smetana
  - Škrob → maizena (10 - 15 g)
    - NE na noc!
    - Riziko vyšší TH cca po 3 letech – tendence přibírat
- NA – **Co dítě sní s chutí?** 😊

NUTRIČNÍ PORADNA DÍTĚ S NÍZKOU TĚLESNOU HMOTNOSTÍ

○ Do 1. roku

- Infatrini – dle ordinace lékaře (drahé „MM“)

○ Od 1. roku

- Fantomalt – škrob bez chuti a zápachu (dobře tolerován)
  - 5 g = 84 kJ / 20 kcal (optimum 5 – 15 g)
- Nutrinidrink – kompletní tekutá výživa
- Vhodná kombinace Fantomalt + Nutrinidrink
  - př. 60 ml přidat do mléka – aby to dítě nepoznalo

○ Od 2,5 – 3 let

- Maltodextrin – škrob (zamíchat do jídel – specifická chuť)
  - Podpora chuti k jídlu
  - U strašících dětí

VÝŽIVA KOJENCŮ / BATOLAT

KOJENEC

- Do ukončeného 1. roku
- Nejpřirozenější výživa
  - Mateřské mléko
  - Výlučné kojení do 6. m.
- Od 6. m. nemléčné příkrmy

- Dobře tolerovaná výživa

BATOLE

- Dítě ve věku 1-3 roky
- Začíná lézt, chodit, mluvit
- Vytvářejí se jeho sociální vztahy
- Budování stravovacích návyků

- Jídlo = zdržování ???

**Od 1 roku věku se jídelníček dětí velice podobá
racionální stravě dospělých.**

JAK DÁT DĚTEM DOBRÝ ZÁKLAD STRAVOVACÍCH NÁVYKŮ?

**Do 3 let věku pokládáme základy celoživotním
stravovacím návykům !**

○ 5. - 7. měsícem věku dítěte nastává tzv. přechodné období

○ Dítěti začínáme do jídelníčku zařazovat nemléčné příkrmy

○ 1. příkrm = ZELENINA

- Začínáme jedním druhem zeleniny (u nás nejčastěji mrkev)
- Časový rozestup mezi jednotlivými druhy → alergická reakce
- Postupné rozšiřování druhů zeleniny
- Vhodná úprava!

PŘÍKLAD JÍDELNÍČKŮ

ČAS	SNĚDĚNÉ MNOŽSTVÍ	POKRM	ROZPIS přesného množství u kombinovaných potravin
7.30	1 rohlík	domácí tvarohová pomazánka + rohlík	
9.30	4 křepičky	mateřské mléko + piškoty	
12.00	80g	brambory s domácí sekaná	2 lžíce brambor - šleuchtaných
15.00		mateřské mléko	
16.30	75g	domácí jablčňák výživa	
18.30	50g chleba 30g sýr	chleba s máslem plátkový sýr MILTRA pro děti	

JÍDELNÍČKY DĚTÍ 19 – 24 měsíců

ČAS	SNĚDĚNÉ MNOŽSTVÍ	POKRM	ROZPIS přesného množství u kombinovaných potravin
7.30	250 ml	MLÉKO	
9.00	130g	LIPÁNEK	
11.30	350 ml	POLEVKA (KUR. VYVAŘ. SE ZEL., MASEM A TĚSTOV. ZAVÁZKOU)	1,5 lž. KUR. MASA, 2 ŽEL. VAD. KAP. ŽEL., 1/4 LŽ. PÁRKU, 1/4 LŽ. BUKETY, 1/2 LŽ. KLETČEK, 1/2 LŽ. BROKOLICE, 1/2 LŽ. HOKY, 1/2 LŽ. KUGLICE, 2 LŽ. BE. VAD. TĚSTOVIN, PETRŽEL NÁTOVA 1/4 LŽ. OL. V.
15.00	1/2	CHLEB SE SYREM A PANKOU	SYR TAVENÝ MĚKŠÍ, ŠUNKÁ KURČÍ, CHLEB - ŠUNKÁ
17.00	1/2	JABLKO	
19.30	100 ml + 5 LŽ. OL.	POLEVKA (viz 11.30) PENNE SE ZEL. A KRAJČÍM	OLŽICE RAJČÍ, 1 LŽ. OL. TAVENÝ, CIBULE, ŠPENEL, ŽYLINKY, 1 LŽ. OL. OL. OL.

JAK DÁT DĚTEM DOBRÝ ZÁKLAD STRAVOVACÍCH NÁVYKŮ?

Dítě by mělo považovat jídlo za samozřejmost,
ke které jej nikdo nenutí a neslibuje kdoví co
za to, že svou porci jídla sní

- Krmí-li matka dítě, sní jídla více a rychleji
- Pokud jí dítě samo = vychutná si svou porci všemi smysly, rozvíjí se jeho dovednosti, zručnost, celková osobnost

Dvouleté dítě již jí lžičkou
bez většího rozlévání.

JAK DÁT DĚTEM DOBRÝ ZÁKLAD STRAVOVACÍCH NÁVYKŮ?

- Nový způsob podávání stravy!
  - Plastová lžička
  - Správné krmení – vypuzování jídla zpět jazykem
  - Poloha dítěte – vzpřímená hlavička
- Nové chutě
  - 10 - 20 ochutnání
- Trpělivost !!! 😊
- Druhy nemléčných příkrmů, a jejich postupné zařazování:
  - 1. Zeleninový příkrm
  - 2. Masovo-zeleninový příkrm/vaječno-zeleninový příkrm
  - 3. Ovocný příkrm
  - 4. Cereální příkrm
  - 5. Ovocno-mléčný příkrm

JAK DÁT DĚTEM DOBRÝ ZÁKLAD STRAVOVACÍCH NÁVYKŮ?

○ Strava

- Lehce stravitelná, nekořeněná, málo solená (do 1. roku nesolená)
- Nemixovaná (podpora vývoje dásní a zubů)
- Pestrá (barvy, chutě, teploty, konzistence)

○ Pravidelnost

- Pravidelné stravovací návyky
  - Snídaně, přesnídávka, oběd, svačina, večeře, II. večeře
- Odstup mezi jídly 2-3 hodiny

○ Tekutiny

- 70 – 100 ml/kg/den
- Správná teplota 20 – 25 °C

MLÉKO A MLÉČNÉ VÝROBKY

- Nezastupitelná součást jídelníčku (E, Bí, Ca)
- Do 6. měsíce – kojení (do 3 let – imunitní systém!)
- 7. – 8. měsíc – **ovocno-mléčný přírkm** (bílý jogurt + ovoce)
- Od 10. měsíce
  - Kravské mléko (do pokrmů) – NE nápoj!
- Od 1. roku
  - Kousek tvrdého sýra, tvaroh, zakysané ml. výrobky

	Mléko a jeho ekvivalenty*
Od 1 roku - do 3 let	300 – 500 ml
* ekvivalenty: ½ hrnečku mléka (125 ml) = 15 - 20 g sýra, ½ hrnečku jogurtu	

MASO A RYBY

- Zdroj nutričně hodnotných bílkovin, Fe, vit. sk. B (B12)
- Libové druhy (variabilita)
  - Netučná drůbež (krůta, kuře)
  - Králík, libové vepřové a hovězí, telecí, jehněčí
- Od 7. měsíce - **maso-zeleninové příkrmy** (20 g ...až 40 g)
- Ryby (potencionální alergen) – zdroj PUFA, jódu
  - Zařazovat již v období prvních příkrmů
  - Mezi uk. 4. a před uk. 7. měsícem věku

	Maso
Kojenci	Denně (1x týdně žloutek)
Od 1 roku	3 – 4x týdně
Sladkovodní ryby	1x týdně

TUKY A VEJCE

- **Vejce** - zdroj bílkovin, vitaminů, CHOL, lecitin
  - Součást jídel – vaječné těstoviny, pečivo aj.

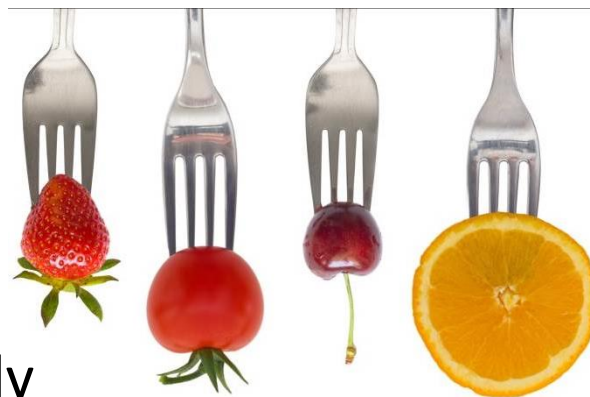
	Vejce
Kojenci	1x žloutek / týdně
Mezi 4. a 6. měsícem	Vaječný bílek
Batolata	2 vejce / týdně

- **Tuk** – zdroj E, nositel vitaminů A,D,E,K;
  - Živočišné tuky vs. rostlinné tuky
  - Do 2 let zásadně neomezujeme

	Tuk
Kojenci	10 – 15 g (1 – 2 polévkové lžíce)
Batolata	30 – 35 energetických %

OVOCE A ZELENINA

○ Ovoce - zdroj vitamínů, ML, vlákniny, vody

- V jídelníčku od 7. - 8. měsíce
- Jablka, banány, meruňky, hrušky, švestky

	Ovoce
Kojenci	100 g (1 porce cca 50 g)
Batolata	2 porce cca 50 – 60 g

○ Zelenina – základ nemléčných příkrmů

- Mrkev, hrášek, brokolice, květák, brambor

	Zelenina
Roční dítě	cca 100 g syrové zeleniny
2 – 3 roky	100 – 180 g syrové zeleniny

OBILOVINY A VÝROBKY Z NICH

- Obiloviny = cereálie
  - Zdrojem sacharidů, rostlinných bílkovin, Vit. a ML, vlákniny
- V jídelníčku nejčastěji v podobě kaší
  - Od 7. měsíce
  - Od 10. měsíce – mléčné kaše z kravského mléka
- Zařazení obilných kaší (ovesná, žitná, pšeničná) – „lepku“
  - Již v období prvních příkrmů
  - Mezi uk. 4. a před uk. 7. měsícem věku

	Pečivo / ovesné vločky	Přílohy / rýže, těstoviny
Roční dítě	cca 60 – 80 g	80 g
Dítě 2 – 3 roky	cca 120 g	100 g

JAK DÁT DĚTEM DOBRÝ ZÁKLAD STRAVOVACÍCH NÁVYKŮ?

- www.vyzivadeti.cz
  - Sekce pro rodiče
  - Jídelníčky pro batolata garantované odborníky
  - Ukázky jídelníčků dle věku
- Jaké potraviny v daném věku?
- Jak pokrmy správně připravit?
- Tipy pro krmení

Jídelníčky garantované odborníky

Hledáte inspiraci pro uvyážený jídelníček?

1 2 3

Věk vašeho dítěte je **8-9** měsíců a již se bez pomoci posadí.

Jídelníček pro inspiraci... Jídelníček v PDF pro tisk a stažení

Snídaně

Suačina (vyberte jednu z variant)

- [Hrušková přesnídávka \(150 g\)](#)
- [Bílý polotučný jogurt \(40g\) s mačkaným banánem \(30 g\)](#)
- [Broskvová přesnídávka \(150 g\)](#)
- [Jahodová přesnídávka 150g](#)

Oběd

DĚKUJI ZA POZORNOST!

